

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhöz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

NAGYVÁRAD, január 10.

A társadalom a közegészségügy érdekében.

Még füleinkben cseng a tegnapi jubileum lelkesedése, még szemünk előtt lebeg az elért siker fénye, de ennek fényénél már látjuk azt is, mennyi még a teendő közegészségügyünk terén.

Szó sem lehet róla, hogy mindent egyszerre el lehetne érni, de bizonyos, hogy ha a hiányokat pótolni akarjuk, először a legfontosabban kell kezdeni. Egy városban pedig legfontosabb érdek a közegészségügy, s csak ezután lehet szó kényelmi, vagy szépészeti kérdésekről.

Ezt pedig kevesen tartják szem előtt, de akik át érzik, azok megvalósítani is igyekeznek. Pedig van elég tér az ő igyekezetüknek.

Az elmúlt néhány évben ugyan sokat haladt városunk közegészségügye, de van még sok tenni való is.

Tagadhatatlan, hogy a pompásan sikerült *vízvezeték* óriási mértékben hozzájárult közegészségügyi állapotaink javításához, de ezt a vízvezetékét is fejleszteni kell, ki kell terjeszteni a városnak minden zugára.

És bármennyire tökéletesítjük és fejlesztjük is, félmunka marad — *csatornázás* nélkül.

Nemcsak a színház, de kimerjük mondani, hogy az iskolák rendezése is inkább várhat még, mint a csatornázás ügye, aminek még csak a legkezdetén vagyunk, pénzünk pedig egyáltalán nincs reá.

Az az intézet, mely tegnap tartotta negyedszázados jubileumát, sok anyának és sok gyermeknek az életét mentette meg. Ámde — mint a jubiléus igazgató beszédéből értesülünk — csak kevesen gondolnak arra, hogy jótékony adományaikkal megkönnyítsék a gyermeknek első, az anyának legnehezebb napjait.

A statisztika szerint legnagyobb a gyermek-halandóság az 1—5-ik életévig. Egy nemeslelkű jótévő jelentékeny összeget hagyott városunknak *gyermek-kórházra*. Hoványi főorvos buzgólkodása gyarapította ezt a hagyományt, újabban pedig ambiciózus és tevékeny polgármesterünk vette hathatós pártfogásába; az ő lelkes támogatásától méltán várhatjuk az ügy sikerét, de még mindig nagyon messze vagyunk ennek a megvalósításától.

Ez azonban ne csökkentse lelkesedésünket. A tegnapi jubileumi ünnepségből kitarthatunk az újabb munkára. Ha egyszerre nem is, de a buzgalom, lelkesedés és kitartás a fáradhatatlan mun-

kában bizonyára meghozzák a nemes gyümölcsöt.

Készséges örömmel adjuk azért a felhívást, melyet a város főispánja és polgármestere a *gyermek-kórház* ügyében kibocsátottak a nagy közönséghez. Ez a cél megérdemli az áldozatot. Akinek sokja van sokat adjon, akinek kevese van keveset adjon. Ne maradjon egy sor sem üresen ezeken a gyűjtőíveken.

Felhívás.

— A könyörület nevében. —

Megdöbbenő ékesszólással vizik szét évente a magyar haza minden tájékára a statisztikai évkönyvek száraz adatai azt a szomorú hírt, hogy a gyermekhalandóság évről-évre abnormis mértékben növekszik s a jövő virágos kertjét megritkítják a különféle betegségek légiói. A könny kiperdül a nehéz gondok között élő magyar ember szeméből, midőn eléje tárul az a szomorú aratás, melyet a kérérlhetetlen halál végez különösen a szegény emberek legféltettebb kincse: a gyermekek ártatlan serege között.

Köztudomás ugyanis, hogy a magyar köznép gyermekei vannak legjobban kitéve a betegségek pusztító hatásának s ez — fájdalom — természetes is, mert a mit a szegény ember verejtékes, fáradságos munkájával keres, az a mindennapi kenyérre is alig elegendő. Ha megbetegszik a családfő, nyomor és kétségbeesés üti fel tanyáját a kis kunyhókban. Rossz táplálkozás, elégtelen ruházat s az egészségügyi követelmények teljes hiánya okozza aztán, hogy fütetlen nedves, egészségtelen lakásokból, a hol a nyomor állandó tanyát ütött, egyszerre megindul valamely járvány és sorra szedi ártatlan áldozatait, belátogatván a kunyhókba, mint a palotába. Könnyezve nézi a földhöz ragadt ember gyermeke kinos vergődését, de nem tud rajta segíteni, mert nincs kereset, vagy az nagyon kevés. És pusztul a gyermek, mint falevél az első téli fagy után s a temetőben nap-nap után sorakoznak egymás mellé az apró sirhantok, pupok a föld hátán, mindmennyi vesztett boldogság.

Az államnak sokfelé igénybe vett ereje még csupán a kenyérkereset lázas munkájában megbetegülteknek ápolására s az elesettek fölségélyezésére is alig elegendő; a mit az állam áldozatkészen a közegészségügy javítására folyton növekvőleg fordít, abból első sorban a munkának adja vissza a felnőtt betegeket. S akkor, midőn nincs annyi kórház, mennyi szükséges volna, csak azt lehet kívánni, hogy jöjjön el az idő mielőbb, midőn a gyermekek egészségügye az állam kezébe kerül.

Ezen helyzetben a magyar társadalomra jutott azon szép és nemes feladat, hogy a szegény gyermekek ügyét magáévá tegye s azokat a pusztulástól megmentse. A gyermekek

életének megtartása reánk különösen nagy fontossággal bír, nemcsak magyar nemzeti, de az önálló államiság biztosításának szempontjából is; mert hiszen a többi művelt európai nemzetekhez viszonyított maroknyi magyar nép s a magyar önálló állam fentartásának első alapelve az általános egészségügynek oly magas színvonalra való emelésének kell lenni, melynek birtokában nemcsak szaporodási feltételeinket biztosíthatjuk, hanem tetterős és munkabíró nemzedéket nevelhetünk a nemzet számára, s ezzel biztosíthatjuk ezen ezer éven át hányatott, dicsőséggel fennmaradt magyar nemzetnek még további évezredekre való fennállását. Hány beteg gyermek pusztul el gondatlan kezelés, szegénység és nyomor miatt, kiket meg lehetett volna menteni a haza, különösen a társadalom javára, s hány gyermek lett nyomorék a hiányos gyógyítás miatt, kikkel uton-utfélen találkozunk s kik koldulásból tengetik nyomorult életüket, terhél a társadalomnak s önmaguknak.

A gyermekek életének biztosítása s munkabíró nemzedékek az állam részére való nevelése tehát társadalmi és nemzetgazdasági érdek, s ezt a humanitás magasztos fogalmai is követelik.

Nagyvárad város közönsége ezen alapelveket teljes mértékben átérzte, midőn áldozatkészen kötelességéhez és hivatásához képest a szegény-gyermek-kórházat már most létesítette. S tényleg lehet-e az egyeseknek s a társadalomnak magasztosabb törekvése, mint a gyermekek oly számtalan veszélektől kitéve, de a legnagyobb becsesél bíró egészségének biztosítása, megmentése? Ez volt a város közönségének legmagasztosabb feladata s kötelessége, melyet anyagi erejéhez mérten teljesített is. Lesz tehát egy hely, hol gondos ápolást talál majd a szegény szülők beteg gyermekei, lesz egy gyermek-kórház, hol vallásfelekezeti különbség nélkül helyezheti el a beteg gyermeket a szegény szülő.

De ennek fentartásához a társadalom hozzájárulása is szükséges. A nagyváradai társadalomé, melynek a jó és nemes iránt buzgólkodó szíve a humanizmus kérő szavát mindig megérezte s átérzte. Kérjük most is bizalommal, hogy vegye magára a nemzeti erő megmentésének hazafias és emberszerető munkáját, kövesse b. e. Staroveszky Imre példáját, ki nemes lelkének sugallatára ez intézményt megalapította, gyarapítsa a gyermek-kórház alaptökéjét Minden tagját a nagyváradai társadalomnak felkérjük szeretettel, hogy segítsen letörölni a szegények fájdalom sajtoltá könnyeit, segítsen a beteg gyermekek szenvedésén enyhíteni s a fájdalmat örömmre váltani. Minden fillér, melyet e célra ad, egy-egy töviset vesz ki a nép szívéből, kiirtja a haragot, a gyűlölséget a társadalom ellen, s helyébe ülteti a hálát és szeretetet, mely biztosabb és erősebb szék a tár-

Alkalmi vétel!

☛ Telefon összeköttetés ☛

Előre haladt idény miatt, az összes téli árak, u. m. Jäger alsók és harisnyák, posztó czipők és csizmak téli (loden) kalapok rendkívül le-szállított árban csakis

REICHARD áruházában

Nagyvárad, Fő-utca.

(Orsolya zárda épület) kaphatók.

a marburgi czipő-gyár egyedüli főraktára.

sadalmi bajok ellen, mint a szuronyok milliói. Hallgasson szívére, kihez felhívásunkat bizalommal intézzük s adakozzék a gyermek-kórház javára.

Az emberi szív könyörületességbe vetett erős hittel kérjük Czimedet, hogy adományát a gyűjtő-ivre följegyezni s a jó emberek között a czélhoz, miért buzgalommal és lelkesedéssel hasonló szíves adományokat gyűjteni sziveskedjék s az adományokat pénztárosunk czimére *Hegedüs Géza* urhoz (városi főpénztárnok) 1898. év január 13-ik napjáig beküldeni.

Nyilvánosan fogjuk nyugtázní a beérkezett adományokat s híszsük, hogy a társadalom egyetlen tagja sem fog hiányozni a jótékony és áldozatkész emberek sorából, mert felséges gyönyör az: jót tenni a védtelen, beteg szegény gyermekekkel. A ki így eszelepszik, az bátran nézhet a más szemébe s a maga szívébe.

Az ég áldása legyen munkálkodásunkon.

Hazafias tisztelettel:

Dr. Beöthy László, Nagyvárad város főispánja védelnök,
Dr. Bulyovszky József, Nagyvárad város polgármestere, végrehajtó bizottsági elnöke.

Honvédiskolák és a főpapok.

A honvédelmi tárczának a pénzügyi bizottságban való tárgyalásánál *Gajáry Ödön* kérdést intézett *Fejérváry* miniszterhez, hogy mennyi alapítvány gyűlt össze s csodálkozott azon, hogy a főpapság, ki birtokait bandérium szervezés és honvédelem céljaira hagyta, miért nem adott többet, mint amennyit adott.

Most az *»O. H.«* egyik apróbb munkatársa is ezen csodálkozik három hasábon át.

A dolog pedig így áll:

1. Nem áll, hogy a főpapság csupán bandérium tartás végett kapta volna a vagyont;
2. A főpapság 48-ban önkényt lemondott a robot és tizedről, elvállalta a közös teher viselést, és emellett fizeti a busás ekvivalens adót. Számítsuk ki ezt a lucrum cessans-t és damnum [emergenst és bizonyosak lehetünk, hogy a néha szükségelt bandérium tartás soha sem kerül annyiba, mint csak egy évi jövedelem csökkenés a robot és tized híján és a kifizetendő adó is ekvivalens, mit az állam kasszál be.

3. A Ludovika akadémia felállítását éppen a főpapság óriási anyagi áldozatai tették lehetővé.

Van két hátra felé sült szellemesség is az *»O. H.«* cikkében.

Azt írja, hogy az áldozatkésztséget illetőleg nem kellett volna *Rómát sem megkérdezni*. Ez hátra felé sült el, mert egész tiszta az áldozatkésztség, melylyel a pápák hazánk iránt viseltettek. *Tomorit* emlegeti a cikkíró. Nos, 1526-ban VII. Kelemen pápa 50,000 darab aranyat a királynak, 40,000 darabot Tomorinak küld hadsereg szervezésre, sőt: *pápai rendeltel minden templom és kolostor ezüstjének és más pénzének felét kötelezetelt a haza ol-tárára letenni*.

Azt is írja, hogy olcsó dicsőség arra szert tenni, hogy a lapokban megjelenik, erről vagy arról a püspökről, hogy ennyi vagy annyi 100 forint havi adományt oszt ki. Sajátságos, hogy a nagy tőkének, kik gomblyuk fájdalmakban szoktak leledzeni és csakis az olcsó dicsőséget keresik, ezt az „olcsó“ dicsőséget nem keresik.

Ajánlja cikkíró ur nekik, hogy irják róluk is a lapok, hogy ez és az a bankár ennyi vagy annyi 100 forintot oszt ki havonkint a szegényeknek. Ez nem lesz olcsó, — de igazi dicsőség.

Hja! Tanulni kell előbb, aztán tanítani.

Vége vegye tudomásul, hogy az eddigi három alapítvány közül az egyik a kath. egyház köréből került ki, de a bankároktól és pénzügyészeketől még egy sem.

XIII. Leó pápa és a román király.

A vatikán és Bukarest között nem a legbarátságosabb viszony uralkodott eddig. A katolikus egyháznak sok oka van panasza s a román kormány nem mutatott nagy hajlandóságot, hogy a katolikusok sérelmeit orvosolja. Azért nem is volt semmi érintkezés a vatikán és és Károly király között. Ugy látszik, hogy ez az állapot nem jár sok haszonnal az ó-hitű Romániára nézve, mert Károly király a pápa jubileumát alkalmul vette, hogy XIII. Leó pápát melegen üdvözölje. A bécsi román követ *Chika*, jelentette be uralkodója üdvözlését a bécsi nuncziusnak, *Taliani* monsignorének ki azt rögtön megsürgönyözte a pápának. A vatikánban nagyon jó benyomást tett Károly király megemlékezése.

ORSZAGGYULES.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 10.

A mai ülés legérdekesőbb része mindjárt az ülés elején játszódott le. Még *Berzeviczy* föl se lépett az elnöki székre, még meg se nyomta a villamos gombokat, már hirtelen futott, hogy *Rohonczy Gida* és *Sima Ferencz* személyes kérdésben fognak nyilatkozni.

Tudvalevő ugyanis, hogy *Rohonczy Simát* még az obstrukció előtti tárgyaláson olyan képviselőnek deklarálta, aki rosszabb az utcai csöcseléknél, aki nem számít. *Sima* a mult szombaton visszatda a kölesönt, mondván, *Rohonczynak* akár társadalmi, akár politikai beszámíthatóságát veszi, akkor csak a jégen és a kártyaasztalnál számít, de se egyéb társadalmi téren, se a politikában nem számít.

Rohonczy a mult ülésen nem volt jelen és ma a munkásjavaslat folytatólagos tárgyalásánál legelsőnek szólalt föl személyes kérdésben. Az a kevés képviselő, aki jelen volt, feszült figyelemmel várta az elegáns *Rohonczy* beszédjét, melynek háta mögött egy párbajt sejtettek.

Rohonczy először mintegy bocsánatot kért az ő multkori erős kifejezéséért. Belátja, hogy neki az a rossz természete van, hogy megmond mindent egyenesen, keztyűtlen kézzel, de hát nincs meg az a türelme, hogy előbb keztyűt húzzon. *Sima* az ő multkori megjegyzésére tegnapelőtt reflektálva, megjegyzéseket tett, melyeket a Ház előtt fölolvast.

Már a fölolvastás alatt akadozott *Rohonczy*, majd így folytatta:

— Ha valaki magát becsületében sértve érzi — —

Itt elakadt. Perczekig hallgatott, jobbra balra nézett, mintha keresné a szót. Az ellenzéken azt hitték, hogy valami erős kifejezésen gondolkozik és kínos csendben várták szavát. *Sima* nekipirulva hajolt előre. *Berzeviczy* kezét a csengőre tette. *Rohonczy* újra belefogott a beszédébe:

— Ha valaki sértve érzi magát — —

— Ujra elakadt. A szélsőbalon idegesen szóltak közbe:

— No csak ki vele! Halljuk!

Rohonczy elutasítólag intett, miközben a a jobboldalon kiabálni kezdtek:

— Rosszul van! Víz adjanak neki!

Rohonczy valóban sápadt lett, de újra hozzáfogott a beszédhez, mely azonban megint nem sikerült. Most már fehér volt, mint a fal, a képviselők jobbról is, balról is izgatottan kiáltottak hozzá:

— Hagyd abba! Úlj le!

Rakovszky, a néppárt jegyzője, fölkapott egy pohár vizet s *Rohonczyhoz* sietett, ki bágyadtan ült le s lassan szörpölte a vizet, törülte a hideg verítéket homlokáról. Csakhamar körülvették.

Sima *Ferencz* nyomban föl állt és kijelentette, hogy ő ha elvileg a legkiméletlenebb harcot folytatja is, de egyénileg soha senkit se akart sérteni, s azért amennyiben *Rohonczy* sértést talált az ő szavaiban, ő sajnálatának ad kifejezést szombaton mondott szavai fölött.

Ezzel az ügy bafejeződött, az elnök a következő szónokot szólította fel s *Rohonczy* távozott a tereméből.

A 25-ik szakaszhoz *Fichler*, *Molnár János* és *Visontai* adtak be módosítást. Az utóbbiakéhoz, mely szerint a munkás akkor is felbonthatja a szerződést, ha a munkaadó, vagy hozzátartozója erkölcsi épségét veszélyezteti. *Darányi* miniszter is hozzájárul és a Ház elfogadta.

A 31-ig szakaszig jelentéktelen felszólalások után jutottak el. Itt *Kristóffy* azt a módosítást ajánlja, hogy a munka teljesítésére a munkaadó ne 24, hanem 48 órával előbb hívja fel a munkást.

Gr. Károlyi Sándor azt a módosítást ajánlja, hogy ha az élelmezés rosszasága miatt a hatóság a munkaadót pénzfizetésre kötelezi, ez ellen föllebezésnek helye nincs.

Több felszólalás után a miniszter és a Ház *Kristóffy* és *Károlyi* módosításait elfogadja.

A 33-ik szakasznál *Szily* és *Hentaller* felszólalása után *Kossuth* *Ferencz* kérde, mi történik beteg munkásnál a nyolcz nap letelte után?

Darányi miniszter feleli, hogy a felhozott esetre törvényeink intézkednek.

A szakaszt változatlanul fogadják el.

A 36-ik §-nál *Molnár* fejtegette, hogy mi különbség van a *betartani* és a *megtartani* kifejezés közt. A szakaszt a miniszter felszólalása után ez értelemben kijavítják.

Élénkebb vita keletkezett a 37-ik szakasznál. *Makkfalvy* azt indítványozza, hogy a munkás elővezettetését csak akkor lehessen elrendelni, ha igazságtalanul távozik el.

Darányi miniszter azt elfogadja.

Lepsényi rabszolgatörvénynek nevezi a javaslatot s javasolja, hogy a templomba vagy családjá látogatására is elmehessen. *Pichler* után *Kossuth* szólalt fel:

— Nem lesz áldás azon a munkán, melyet a kivezetett munkás fog végezni. A »kivezetés« szó rossz, mert a munkást csak vezetik.

Visontai és *Sima* felszólalása után *Darányi* miniszter azt hiszi, hogy *Lepsényi* csak nagyot akart mondani, mikor rabszolgatörvényről beszélt. Indítványához hozzá nem járul, mert a törvény ugyis gondolkozik a vasárnapi munkaszünetről, másrészt pedig nagy munkaidőben nem csak vasárnap, hanem éjjel-nappal is kell dolgozni. Reflektál a felszólalásokhoz s a szakasz elfogadását kéri. A Ház elfogadja.

A 39-ik szakaszt *Makkfalvy* és *Henteller* kisebb módosításaival fogadták el.

Öt perc szünet.

A szünet után *Rakovszky* újra felszólt. Az előbb ugymond, rosszul lett, nem mondhatta el, amit akart.

Az alatt *Sima* nyilatkozatot tett, mely tárgyalanná tette az ügyet. De hogy lássa *Sima*, mikép ő nem valami sértő dolgot akart mondani, elmondja most. Ha *Sima* sértve érezte magát, neki joga lett volna lovagias elégtételt kérni melyet a sértő köteles megadni. Midőn tehát *Sima* a szombati beszédjében vett magának elégtételt, nem helyes formát választott. A mai nap naplóját tegyék el mindketen: *Sima* *Ferencz* tanuságul, ő pedig emlékül.

Elnök: kijelenti, hogy a lovagias eljárás feszegetése s nem tartozik a Ház elé.

Rohonczy: Nem fegyvereset értettem.

Sima: kijelenti, hogy ő tanácsot se *Rohonczytól*, sem mástól nem kér. Ha olyan sértéssel illetik, melyért elégtételt kérnie, azt tette mindig teszi ezután is. Ezt tessék tudomásul venni.

Ezután folytatták a munkajavaslat tárgyalását, melynek 58-ig szakaszát is, jelentéktlenebb hozzá szólások után letárgyalta a ház. A vitát holnap folytatják.

A jubileum alkalmából.

Tapasztalatban megőszült tudósok, tisztelt nevű orvosok ülték körül vasárnap a vármegyeház kistermének zöld asztalát. Ünnepezték a legszebb eszmét, a felebaráti szeretetet, dr. Konrád Márkban, ki becsületes kötelesség tudással, nagy szakismeretével, felkarolt, nagygyógyfejlesztett egy intézetet, hol 25 éven keresztül idejét, munkáját a segélyre szoruló embertársai javára áldozta fel.

Nagyon jóleső érzés lehet visszagondolni 25 esztendő becsületes munkájára, mely munka százak egészségének, sőt életének megmentését eszközölte. Csak az érdemet ismerték el, midőn társadalmunk előkelőségei összegyűltek a jubiláns tiszteletére.

A diszgyűlésen jelen voltak: a biharmegyei orvos-gyógyszerészeti és természettudományi egyesület tagjai oly szép számban, hogy a megyeház kistermék egészen megtöltötték. Budapestről dr. Tóth Lajos, ki a miniszter üdvözlését hozta, Tauffer Vilmos, dr. Csatári Grósz Lajos, Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, Buljovszky polgármester, Bozóky Alajos jogakadémia igazgatója, a prém. főgymnasium igazgatója Kotunovics Sándor, az állami főreáliskola igazgatója Krüger Viktor, orvosok, tanárok és a sajtó képviselői.

A gyűlésen dr. Kornstein Lajos elnök, ki elnöki megnyitójában üdvözli dr. Konrád Márkot, a m. kir. bábaképző jubiláris igazgatóját, utána Berkovics Miklós dr. tartotta meg üdvözlő beszédét.

Buljovszky József dr. polgármester, mint a város fő tisztviselője fordul elismeréssel és üdvözléssel a jubiláns felé.

Csatári Grósz Lajos a közegészségügyi tanács elnöke, beszédében rövid visszapillantást vet a nagyváradi m. kir. bábaképző intézet megalapítására. Örömmel gondol reá, hogy ő is teljes erejével működött az intézet megalapításán és hogy az Nagyváradon állított fel. Örömmel látja, hogy ily szakavatott kezekben mily hatalmasan kifejlődött 25 év alatt a hajdan igen szerény intézet.

Dr. Tóth Lajos miniszteri tanácsos felolvassa a miniszter levelét, mi érthetően mély hatást tett a jelen voltakra. A levelet egész terjedelmében adjuk:

Tisztelt Igazgató Ur!

Abból az alkalomból, hogy a tisztelt igazgató Tanár ur vezetése alatt m. kir. bábaképezde fennállásának 25 éves fordulóján a »Biharmegyei orvos-, gyógyszerész- és természettudományi egyesület« jubiláris ünnepélyt rendez, nem mulaszthatom el, hogy köszönetemet és elismerésemet ki ne fejezzem tisztelt Igazgató ur előtt, e minőségében kifejtett fáradhatatlan tevékenységéért.

Igazgató urnak igen jelentékeny része volt az első önálló bábaképezde megalapítása és szervezése körül, mert az intézetet a kezdet nehézségein átvezetve, immár 25 esztendő óta kormányozza, virágzóvá téve, s kiváló jelentőséget biztosítva neki.

Igazgató-tanári működésének 25 esztendő fordulóján fogadja Tekintetességed legszivesebb üdvözlőlevelét amaz óhajom kifejezése mellett, hogy kitünő tehetséggel és kipróbált munkaerejével még sokáig szolgálja a bábaképezde élén azt a fontos feladatot, melyet egy negyedszázad óta oly kiváló sikerrel teljesít.

Wlassics.

A levél átadása után dr. Tóth Lajos rövid beszédben a maga érzelmeit is kifejezésre jutatta.

Dr. Konrád Márk rövid szavakban meghatottan válaszol, majd felolvassa az intézet

rövid történeti vázlatát. Beszédjét egészen, a történeti részt kivonatossan közöljük a következőkben:

Méltóságos és nagyságos uraim, kedves barátaim!

Mélyen meghatva s hálátelt kebellemmel jelenek meg ezen díszes s mélyen tisztelt gyülekezeti előtt. Hála a mindenhatónak ezen szép napért! Hála mindazoknak, kik megjelenésükkel ezen ünnepélyt megtisztelték és emelték! Hála a biharmegyei orvos gyógyszerész és természettudományi egyesületnek és nektek szeretett kartársaim s barátaim, kik ma a nagyváradi m. kir. bábaképezde 25 éves évfordulójának megünneplésével engem annyira megtiszteltetek s egyszersmind fényes bizonyosságot teszték hazafias érdeklődésükre a városi és hazai közügyek iránt, valamint lélekemelő emléket emeltek a kartársi s baráti szeretetnek.

E hó 7-én mult 25 éve, hogy a magas kormány bizalmából, mint ismeretlen kezdetem meg e városban hivatalos működésemet s élet-pályámat.

Azon jóindulat, melyet a kezdet nehézségei között épen úgy a városnál, mint a megyénél tapasztaltam, kötelességemmé tette arra törekedni, hogy azt munkásságom által meg is érdemeljem. És ha a mai nap a mellett tanuskodik, hogy az sikerült, boldognak fogom magam érezni s bőven megjutalmazottnak kötelességem teljesítéseért. Örömmel s meglepéssel tekintek is vissza a kezdet nehézségeire.

A küzdés a jelenért, a gond a jövőért áldássá vált reám nézve. Hivatásom s hivatalos működésemmel annál becsesebbé vált nekem, minél több fáradságba került a szerény siker. Becsültté és kedvessé vált nekem azon kör, mely rokonszenveivel s jóakarattal támogatva törekvéseimet. Az egész életre itt szerezttem szeretett barátokat, kikért melegen ver szivem. S ma 25 év után már otthonom, szeretett kartársak s barátok sirhalmi még szorosabban fűznek kegyelettel e földhöz, melynek hü fia s odaadó polgára lettem.

Hogy hivatalos állásomban 25 éven át miként szolgáltam e várost s a hazát, annak megítélésére szolgáljon a vezetésem alatt álló intézet rövid, 25 éves története. Egyben azonban nyugodt a lelkiismeretem, hogy mindig jót akartam!

I.

Általános adatok az intézet történetéről, fentartásáról és működéséről

1873—1880

a bábaképezde Nagyvárad város tulajdonát képező házban.

A nagyváradi m. kir. bábaképezde Pauler Tivadar közokt. miniszter kormányzása idejében 1873 évi január 7-én kezdette meg hivatalos működését.

Az intézetet a magas kormány nevében dr. Csatári Lajos nyitotta meg, ki az intézet létesülése és megalapítása körül néhai Lukács György Nagyvárad első alkotmányos polgármesterével együtt elévülhellen érdemket szerzett magának.

A bábaképezde az első 8 évben a város végén volt elhelyezve, a város tulajdonát képezett régi, nedves házban, melyet Nagyvárad város hatósága ezen célra a kormány rendelkezésére bocsátott.

Hogy mily nagy szükségét pótolta a n.-váradi m. kir. bábaképezde, bebizonyult már abból is, hogy már 2 évi működése után elégtelenné váltak helyiségei a bábatanulók és az ápolást és menhelyet kereső betegek felvételére. Hogy tehát az intézet örvendetes haladásában megne akadályoztassék, hanem működési köre minél inkább terjedjen, egy emelendő új épülethez szükséges költségek egy részének fedezéséhez a magán jótékonytságot is igénybe vettem. Széles körű gyűjtést rendeztem ezen humanus és hazafias célra azon reményben,

hogy a társadalom ezen kezdeményezését, az állam be látván, a helyzet javítását csakhamar bevégzett tényre fogja emelni.

Nagyvárad város és Biharmegye minden jóélt lelkesülő közönsége szívesen adta fillérjeit és rövid idő alatt összegyűlt 1192 frt 15 kr, mely összegből Biharmegye nagylelkű, emberszerető, elfeledhetlen alispánja néh. Beöthy Andor egymaga 553 frt 93 krt gyűjtött. Beöthy Andor egyébként is kezdettől fogva jóakaró támogatásában részesítette az intézetet, mert honpolgári kötelességének tartotta ezen szép és nemes cél előmozdítását.

Nagyvárad városának egy egyszerű szerény polgára néhai dr. Dudek Joachim, ki megyén orvos volt, nemes emberbaráti alapítványt tett egy Nagyváradon felállítandó szülház javára.

Nagyvárad város törvényhatósága néhai dr. Dudek Joachim intenciójának legjobban vélt megfelelni az által, hogy ezen alapítványt mely 6636 frt 68 krt tett ki, az új intézet céljaira följánlotta, oly feltétel mellett, hogyha a bábaképző intézet megszűntetnének, vagy más városba vitetnék át e följánlott összeg az állam által a Dudek alapnak visszafizetessék.

Mindezen tényezők közreműködésének, de különösen néh. Trefort Ágoston volt akkori közoktatásügyi miniszter és néh. dr. Markusovszky Lajos min. tanácsos hathatós támogatásának köszönhető, hogy a nagyváradi m. kir. bábaképezde fennállásának 8-ik évében már saját tágas új helyiségében folytathatta áldásdus működését.

Az intézet céljaira a város kellő közepén 14.000 frtért sikerült egy nagy tágas telket és házat vásárolni és ezen helyen a Széchenyi térre nyíló József-utczában lett 1880-ban az új intézet Knapp Ferencz nváradi építész által 15.173 frt 20 kr költséggel felépítve illetőleg a régi épület egy része áttárolva.

1881—1896.

A bábaképezde az új épületben.

A nagyváradi m. kir. bábaképezde új épülete 1881 évi január 7-én lett ünnepélyesen megnyitva a vallás-közokt. ügyi miniszterium képviselője néhai dr. Markusovszky Lajos min. tanácsos és Biharmegye és Nagyvárad város előkelőségeinek jelenlétében.

Az új épület áll egy emeletes főépületből, melynek frontja, egy szabad sétátra néz, földszint az igazgató tanár lakása és az irodahelyiség. Az emeleten van a tágas, nagytanterem, mely 70 tanuló befogadhat, 3 nagy kórterem 22 ágygyal, a szülésznő szobája, a szül. szoba, egy kisebb kékonyha helyiség és s műsortár.

A nagy tágas udvaron, egy külön álló földszintes épületben van a házmesteri lak, egy szülésznő, a tanársegéd szobája, konyha, éléskamara és boncz helyiség.

A parkszerű kert végén volt egy kis kereszt épület, mely eleinte gyermekágyi lázban szenvedő betegek elhelyezésére használtatott, 1884-ben pedig 4.183 frt építési és 1.300 frt berendezési költséggel — fizető és nőgyógyászati osztályvá lett átalakítva 10 ágygyal, mely osztályon minden beteg napi 1 frt élelmezési és ápolási költséget fizetett.

Rövid pár év leforgása alatt azonban ezen helyiségek is elégtelenné váltak a mindinkább növekedő számban jelentkező betegek befogadására. Míg 1873-ban a betegek összes létszáma 62 volt, addig 1881-ben 169-re emelkedett már a betegek létszáma, 1891-ben 295 beteg volt és ezen emelkedés folyton tart, úgy hogy átlag minden évben 300 beteg volt.

De nemcsak a betegek felvételére volt már elégtelen az intézeti épület, hanem más oly hiányokkal is kellett küzdenem, melyek épen úgy nehezítették a beteg ápolást mint az ügykezelést.

E hiányokon segitendő indokolt felterjesztésemre vallás-közokt. ügyi kormányknak fenkölt szellemű nagy lelkű vezetői Gróf Csáky Albin és br. Eötvös Loránt miniszterek a kerti kis kereszt épület helyére egy egészen ujonnan emelendő pavillon felépítését engedélyezték 1895-ben.

1896—1897.

Az új pavillon tervét Herczeg Ferencz miniszteri építész készítette, az építkezési összes munkálatokkal Tarr György nváradi építész lett megbízva, ki azokat May Sándor kir. mérnök körültekintő és szakszerű ellenőrzése mellett teljesen jól és minden tekintetben kifogástalanul teljesítette. Az építkezés 25.600 frt költséggel 1895 tavaszán kezdődött és 1896-ban lett befejezve.

kik nemcsak érzik, hogy az inségen és nyomorúságon enyhíteni kötelesség, hanem ezen kötelességet teljesítik is. Ezen nemes lelkű jótévedők egyike gróf *Almássy Dénesné, Károlyi Ella* grófnő a nemes szívű fenkölt szellemű honleány, ki mint boldog anya úgy hálálja meg a sors kezét, hogy jótékony kézzel bőven osztogat szegényeknek.

Szegényeink nagy sorozatában intézetem szegényeit is vetve s ezeket évok óta pénzbeli segélyben részesítette és többnyire sajátkezűleg készített fehér varrónemével és téli időben meleg ruháira! látja el. Az ő kegyes adományaiból sikerült már egy 600 koronára manő *gróf Almássy Dénesné* nevére szóló alapítványt gyűjtenem, hogy e jótékony fenkölt szellemű honleánynak emlékéül megörökítem intézetemben.

Szegényeimnek egy másik jótévedője a nemes szívű, ember szerető *Königsarter* Herman báró, kinek jótékonyát sok szegény áldja városunkban s megyénkben. Betegeim s szegényeim jótévedői voltak és vagytok ti szeretett kartársaim és barátaim! Ott a hol szükség kívánta, mindig segítségemre voltak. Sok nehéz és fáradságos órát töltöttünk így szegény betegek körül, a kiknek szavára és az én támogatásomra minden tudástokat bocsátottatok rendelkezésemre önzéstelenül, nem remélvén egyéb jutalmat, mint a jótévedmény boldogító érzését.

Hálás emlékekkel töltenek el az együtt működés ezen emlékezetes órái, melyekben együtt gyakoroltuk magunkat gyógytudományunk vívmányaiban és együttgyakoroltuk magunkat odaadásban, bátorságban és lemondásban betegeink javára. Ezen tulajdonságokra kedves kartársak és tagtársak nagy szükségünk is van szép, de nehéz hivatásunk teljesítésében. Erőt kölcsönöztöttek erre mindig egyesülésünk a *Biharmegyei orvos-gyógyászterem* tud. egyesületében, mely mint drága örökség maradt ránk elődeinktől.

Nyugodt lélekkel és emelkedett önérzettel mondhatjuk, hogy ezen örökséget megbecsültük és becsületes munkáinkkal gyarapítottuk benső értékét. Szerény munkásságunk nem ambícióvá váltatta, hogy a tudományunk új utakat jelöljön, hanem értékelni tudta mindig gyógytudományunk vívmányait és a haladás útján mindig öntudatosan és bátran haladt előre.

Egyelőnként tudásunk tárházává tettük, mely kimeríthetetlen volt a nemes, a jó szolgálattában. Jól tudtuk mindig, hogy a tudás csak eszköz és hogy csak a hivatásszerű, nemes gyakorlása adja meg tudásunknak benső és erkölcsi értéket. A mi tudásunk mindig a szépnek, jónak volt szentelve, a szenvedő embertársainkat gyógyítani, a hazai közegésségügyet minden téren szolgálni, hogy a hazának egészséges, boldog, munkabíró erőteljes nemzetévé neveljünk, ez szép hivatásunk magasra emelje. Ennek lett ezután is szentelve minden tudásunk, minden erőnk.

E cél elérését könnyíteni fogja egyesülésünk bizalommal és szeretetben.

Ennek zálogául tekintem kedves megítéssel emlékjándékokat, melyben oly szépen egyesülni látom a baráti szeretetet irányomban. Hála, ezerszer hála a biharmegyei orvos, gyógyszerész- és term. tud. egyesületnek, hála nektek kedves jó barátaim, hogy e mai nappal megörvendeztetek az egész életre.

Es most kedves kar- és tagtársak! csatlakozatok a ti hálátokat az enyémhez, hogy még egyszer együttesen köszönjük meg az igen tisztelt vendégeinknek, hogy szíves megjelenésükkel szerény egyesületünket megtisztelték kegyesek voltak. Mondjunk meleg köszönetet a hazai orvosi tudomány azon kiváló képviselőinek, kik a mai megtisztelt megjelenésükkel szolidaritást vállaltak szerény egyesületünkkel. Mint a budapesti egyetemi orvosi karnak kiváló képviselőit kérjük, vigyék hírül ragaszkodásunkat azon almatarnak, melynek hálás tanítványai maradtunk.

Es meg vagyok győződve, mélyen tisztelt gyülekezet, hogy velem együtt éreznek, midőn meleg háláimnak adok kifejezést a magas kormányának bölcs és kegyes gondoskodásáért, melyben intézetemet mindenkor részesítette, midőn mélyen érzett meleg hálát mondok azok nevében kik intézetünkben kiképzést nyertek azon pályára melylyel egészséget, boldogságot erje szentek a családokban, hálát mondok még

azon szerencsétlenek nevében, kik ezreivel találak védő otthont intézetünk falai közt.

Mély hódoló háláinkat emeljük a trón szalmolya felé, melyen a legalkotmányosabb királyunk trónol kinek bölcs atyai kormányzása alatt hazánkban virul a tudomány, művészet és jólét s kívánjuk lelkünk mélyéből hogy éljen a haza! éljen a király! Éljen a kormány! Éljen városunk és megyénk!

Ezután az előző berekeszti a gyűlést és a jelen voltak egyenkint siettek gratulálni az ünnepeit tudósoknak.

A megyeházától a szakemberek és vendégek nagy része a bábaképző intézet helyiségeit tekintették meg.

Az intézetben egy idősebb hölgy fogadta a vendégeket, kinek szaktudása nagyban hozzájárult az intézet elért kitűnő sikeréhez. *Mihálykövi Sándorné* a bábaképző intézet tanárnője szintén 25 év óta oktatója az intézetnek. Még mielőtt az intézet felállított volna dr. *Dudek* hozta le Pestről *Szemelweis* kitűnő tanítványát *Mihályköviné*. Abban az időben az antiszeptikus kérdés, *Szemelweis* zseniális theoriája még nem volt elfogadva, sőt a fertőtlenítést egyszerűen ostobaságnak tartották. Különösen éles hangon irtak *Szemelweis* ellen a bécsi tanárok, kiknek elfogult tollát tán az is vezette, hogy magyar ember ellen irtak. Ma már minden téren, de különösen a sebkezelésnél vagy bármely más operációnál leglényegesebb az antiszeptikus, minek folytán a gyilkos seblázak, úszkösödések egyszerűen letűntek a napirendről. E tudós professzor tanítványa és pedig kitűnő tanítványa volt *Mihályköviné*, 25 év óta oktatója az intézetnek, kiről azonban véletlenségből nem történt említés az intézet történetének vázolásánál.

A látogatók mind a vezetéssel, mind a felszereléssel teljesen meg voltak elégedve s a szakemberek ismételten gratuláltak dr. *Konrád Márknak* és a szerényen félrevonuló *Mihálykövinének*.

A banket.

Pompás disztrakoma következett ezután, a mely méltó módon zárta be a nagyszabású ünnepélyt.

A 75 terítékes banketten, melyet *Czege* *Lédy* szolgált fel, a Zöldfa nagytermében, ott láttuk a fővárosból jött vendégeken kívül városunk színe-javát. A hangulat mindvégig fesz-telen és kitűnő volt.

A banket menüje a következő:

Karfiol leves
Tok és kecsége
mayonais és tártárral
Angol belsizin körözve
Érmelléki asztali
Őz gerincez pástétommal
Pulyka
Bakar
Fácán
Francia compote
Ménesi vörös
Saláta
Vegyes parfajt
Torta
Kugler sütemények
Giardinetto
Kávét.

Mindjárt a második fogás után *Grosz Albert* dr. emelt szót, üdvözölvén *Konrád Márk* dr-t. Szívből kívánja, hogy a derék intézet minél nagyobb fényvel ünnepelhesse meg majd annak idején az 50 éves évfordulót, — és ő, a ki már öreg ember, ha nem is lehet jelen akkor, de lelkiileg jelen lesz, hogy szívből

gratuláljon *Konrád*-nak, a kinek érdemei soha nem mulók.

Erre *Konrád* dr. felelt, első sorban is köszönetet mond az orvos- és gyógyszerészegylet tagjainak, folytonos érdeklődésükért és fáradozásaiért, a melyet az intézettel szemben tanusítottak, — majd megköszöni a beléje helyezett bizalmat, melynek, hogy megfelelően, legszentebb kötelességének ismeri.

Mindvégig feszült érdeklődéssel hallgatták ezután *Tauffer Vilmos* dr. egyetemi tanár pohárköszöntőjét. Érdekes történelmi visszapillantás volt ez. — Mennyi nehézséggel és előítélettel kellett küzdeniök az orvosoknak századokon át, míg a szülésnél végre segédkezet nyújthattak a szenvedőknek. Rideg előítélet tiltotta el őket a szülésnél való megjelenéstől és 1200 körül történt, hogy egy orvost, a ki női ruhákba öltözve — egy szülésnél segédkezet nyújtott, megégettek ezért. 1830-ig nem találkozik követője. Ekkor azonban újra akadnak vállalkozók. 1873 korszakalkotó év a szülészett történelmében. Ekkor állítják fel Nagyváradon és Pozsonyban az első bábaképző intézeteket. S mikor az intézetet 25 éves évfordulója alkalmából üdvözli, a tudomány egy újabb diadalának ünneplé 25 éves évfordulóját. (Lelkes éljenzés.)

Dr. Fráter Imre főorvos a főispánra emeli poharát. *Beöthy László* főispán *Konrád* ot, mint derék, jóra való orvost és férfit üdvözli. *Bulyovszky József* polgármester szintén *Konrádra* emeli poharát és üdvözli őt mint városunk egyik legkiválóbb és érdeme-sebb polgárát.

Berkovits Miklós ezután felolvasta *Nogáli János* dr. felszentelt püspöknek az intézet vezetőségéhez intézett levelét; a melyben az Isten áldását kéri az intézetre s annak jövőndő felvirulására.

Révész Vilmos dr. *Konrád* családjára mondott pohárköszöntőt, — *Grosz Menyhért* dr. a budapesti vendégekre, — *Csatáry Lajos* *Konrádra*, *Edelman Bulyovszky* polgármesterre, *Balogh Elek Szunyogh* alispánra mondtak pohárköszöntőt. *Winkler Lajos* a nagyváradai sajtó nevében üdvözölte *Konrád* ot.

Ezután a hangulat mindegyre derüesebb és fesztelenebb lett. Tósztt tósztot ért. *Rácz Jóska* alig győzte a tust huzni. A kitűnően sikerült lakoma délután 5 óra tájban ért véget.

Jelen voltak:

Konrád Márk, *Beöthy László* főispán, *Tauffer Vilmos* egyet. tanár, *Tóth Lajos* min. oszt. tanácsos, *Csatáry Lajos* min. tanácsos, *Nátafalussy Kornél*, dr. *Bulyovszky József* polgármester, *Gróf Pongrácz*, dr. *Fáykiss Károly* honv. törzsorvos, *Szunyogh Péter* alispán, *Bozóky Alajos*, *Schöpflin Ágoston*, dr. *Grósz Albert*, dr. *Popovits György*, dr. *Berkovits Miklós*, dr. *Révész Vilmos*, dr. *Grósz Menyhért*, dr. *Balogh Elek*, dr. *Papp Oszkár* honv. ezredorvos, dr. *Raab Gyula* cs. és kir. ezredorvos, dr. *Edelmann Menyhért*, dr. *Barta János*, *Krüger Viktor* főreáliskolai igazgató, dr. *Bodor Károly*, dr. *Kutiák Ágoston*, dr. *Kornstein Lajos*, dr. *Fráter Imre*, dr. *Baróthy Ákos*, dr. *Dőri Ferencz*, *Kolozsváry Béla* tanár, dr. *Mayer László*, *Winkler Lajos*, dr. *Altman Jakab*, dr. *Vári Szabó Béla*, dr. *El-szász Emil*, dr. *Barna Ármin*, dr. *Braun Illés*, *Wachsman Albert*, dr. *Schiff Ernő*, dr. *Moskovits Miklós*, dr. *Fisch Áron*, dr. *Erényi Jenő*, dr. *Jakab L.*, *Feldmann J.*, dr. *Zakariás*, dr. *Mura F.*, dr. *Wimmer Julián*, dr. *Korda Kálmán*, dr. *Sámson M.*, *Konrád Jenő*, dr. *Hertzko A.*, dr. *Szöllösi Ernő*, *Hering Sándor*, *Molnár Lajos*, *Nyiry György*, *Sternthal Sándor*, dr. *Steuer Benő*, dr. *Ertler Mór*, dr. *Gutmann Edé*, dr. *Péchy Károly*, *Halász Lajos*, *Fehér Dezső*, dr. *Nemes Áron*, dr. *Goldstein Sándor*, dr. *Grosz Ignátz*, dr. *Schwimmer M.*, dr. *Comsa János*, dr. *Weisz Márton*, dr. *Munk Béla*, *Huzella Gyula*, *Fekete Sándor*, dr. *Becher Áron*, dr. *Szántó Jakab*.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

A vasárnapi népszerű felolvasások tárgysorozata január hó második felében:

1898. jan. 16. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Szombati István: »Arany Toldija« d. e. 11—12-ig.
1898. jan. 23. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Tóth Mihály »A festékanyagokról«. — kísérletekkel.
1898. jan. 30. Vasárnapi népszerű felolvasás. Tartja dr. Türr Lajos »Magyarország és Ausztria közjogi viszonyai, dualizmus«.

- > 13. Városi közgyűlés.
- > 16. Az ipartestület táncestélye a Sasban.
- > 18. Harmadik jogász estély a Zöldfában.
- > 22. Tiszti estély.
- > 26. A »Katholikus Kör« táncestélye a Zöldfában.
- > 30. A Szigligeti-társaság felolvasó ülése.
- > 30. A katolikus kör közgyűlése d. e. fél 11 órakor.

Február 1. Városi hál a Sasban.
> 5. A »Kereskedelmi Csarnok« estélye.
> 6. A 48-as Népkör táncestélye a Zöldfában.
> 19. Tiszti estély.

Felkérjük t. előfizetőinket, kiknek előfizetése az év végén lejárt annak mielőbbi megújítására, hogy a szétküldésben fennakadás ne történjék.

* **Fényes primitia Kolozsvárt.** Tarány Imre kegyesrendi főgymnasiumi tanár f. hó 9-ikén mondotta Kolozsvárt első miséjét, a melyen a város kath. intelligenciája úgy szólván teljes számban részt vett. A manuactori tisztet dr. Vajda Gyula, kegyesrendi áldozár, kormánytanácsos, a kolozsvári egyetem új r. tanára töltötte be. A mise alatt a tanári karból és a kegyesrendi tanárjegyző intézet növendékeiből összeállított kar énekelt szebbnél szebb egyházi dalokat. Különösen Para Endre és Márky József excelláltak gyönyörű szó-
lőkkel.

* **Az új főügyész üdvözlése.** A debreczeni új főügyész: Pongrácz Jenőt vasárnap üdvözlötték a kinevezés alkalmából a hatásköre alá tartozó törvényszékek ügyészi és alügyészei. Nagyváradról, mint értesülünk, dr. Perjéssy Mihály volt jelen az üdvözlők között.

* **A központi szeminárium igazgatója.** A központi papnevelő-intézetben megüresedett igazgatói állásra első helyen Hettyei Samu volt primási irodai igazgatót, második helyen Várossy Gyulát, a kalocsai érsek oldalkanonok-ját, s harmadik helyen Jánossy Gusztáv veszprémi kanonokot jelölték. Minthogy Hettyei időközben pécsi püspök lett, valószínűleg Várossy kanonok lesz Cselka utóda.

* **Schönfeld temetése.** Schönfeld tábornok, a hadsereg főfelügyelőjének temetése vasárnap nagy katonai pompával ment végbe. A holttestet délelőtt az elhunyt lakásáról a helyorségi kórház kápolnájába vitték, hol két koszorut helyeztek még a koporsóra, egyet Vilmos császár és egyet a német hadsereg nevében. Délben fél 1 órakor a koporsót átvitték a fogadalmi templomba, hol a gyászistentiszteleten ő felségén kívül résztvett az egész tábornoki kar, a kormány tagjai, Ottó, Jenő, Frigyes, Péter, Ferdinánd, Rainer főhercegek és a cumberlandi herceg. A német császárt Plessen tábornok, a német hadsereget Hülsen-Häsenér őrnagy képviselte. Belopocsky tábori püspök, váradi kanonok beszen-
telté a holttestet, mire megindult a temetési menet, melyre Üsküll Gillenband gróf hadtestparancsnok vezénylete alatt az egész bécsi helyorség kivonult. A gyász kíséret mindenütt a közönség sűrű sorfalai között haladt. Ő felsége a főhercegekkel és a tábornoki karral egészen a Bellariaig követte a koporsót, hol a katonaság disz-sortüzei adott, ő felsége pedig elhagyta a teret és visszahajtatott a Hofburgba. A koporsót ezután huszárok és tüzérek egészen a volt matzleinsdorfi vonalig kísérték. Itt a tüzérség tette meg diszlővéseit, azután Vöslauba vitték a koporsót, hol a családi sirboltban helyezték el.

* **A vízvezetéki telep kibővítése.** A nagyvárad vízvezetéki telep állítólag nem felel meg

a szükségletnek; a kutak nem adnak elegendő vizet, a két gép kevésnek bizonyult. A főmérnök szükségét látja, hogy az esetleges kellemetlen meglepetések elkerülése végett a vízvezetéki telepet kibővítsék; a kutakat szaporítsák s még egy új gépet állítsanak be. Busch Dávid főmérnök már el is készítette terjedelmes előterjesztését, a melyben aprólékosan ki van dolgozva, hogy miként lenne a kibővítés keresztülvive. A mostani 3 kut mellé még két új kutat kell építeni s mind az öt kut akként köttetnék egymással össze, hogy egyikből a másikba ömlenek a viz. Az új gép elhelyezése folytán az épületet is át kell alakítani s kibővíttetni. Az összes munkálatokat 53,000 frtra tervezi a főmérnök.

* **Szegény emberek szerencséseje.** A brüsszeli kiállítás sorsjátékainak 100,000 frankos főnyereményét egy miniszteriumi kihordó nyerte meg. 20,000 frankos második nyereményt egy 19 éves vasuti munkás nyerte. A sorsjegyhez ez a munkás sajátos módon jutott. Egy kereskedelmi utazónak egy frankja hiányzott a vasuti jegyhez és hogy ezt a pénzt megszerezhesse, fűnek-fának kínált egy kiállítási sorsjegyet, melyet végre a vasuti munkás vett meg. A munkás, ki dolog közben megsebesült, a kórházban feküdt betegen, amikor szerencsését megtudta. A sorsjegy korábbi tulajdonosa pedig beteg lett a mérgeledéstől. Egy szállodatulajdonos 5000 frankot nyert, amivel kifizethette adósságait, a börzebank azonban, mely 150,000 sorsjegyet magának tartott meg, egyetlen nyereményt sem csinált.

* **Elhunyt matróna.** Mint részvétellel ér-sülünk, Darvassy Lajos városi tanácsnokot, Darvassy Sándor városi pénztári-ellenőrt súlyos csapás érte; édes anyjuk: özv. Darvassy Sándorné, vasárnap délben, hosszas szenvedés után meghalt. Temetése ma, kedden délután fél 3 órakor lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Alulírottak fájdalommal tudatják a legjobb anya, anyós, nagynya és rokonok özvegy Darvassy Sándor-né szül. Tverdon Teréziának folyó év január hó 9-én déli 3/4 12 órakor élete 68-ik, özvegysege 16-ik évében hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai folyó hó 11-én d. u. fél 3 órakor fognak Nagykorona-u. 250-ik szám alatt levő lakásnál az ev. ref. egyház szertartása szerint ima után a Bonai-kut sirkertben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyváradon, 1898. január hó 9-én. Béke poraira! Darvassy Sándor, Darvassy Lajos, Darvassy Róza férj. Petrányi Ferenczné, Darvassy Ottilia férjjezet Mátéh Lajosné, gyermekei, Péter Ilona, Lantos Gizella menyei. Mátéh Lajos, Gáll László, Petrányi Ferencz, vejei. Darvassy Ella és Imre, Darvassy Endre, Margit, Lajos és Gizella, Gáll Irén férj. Busa Tivadarné, továbbá Gáll Mariska, László, Ilona, Béla, József, Klári, Andor és Margit, Mátéh Endre és Pali, unokái.

* **Letartóztatott csendhaborító.** A csendőrség Oron János komádi lakost nyilvános botrányaiért letartóztatta. Oron t. kijózanodása után ideiglenesen szabadlábon hagyták, az ügyet pedig áttették az ügyészséghez.

* **Hirtelen halál.** A rendőrségnek tegnap jelentették, hogy Tamási Ferencz 29 éves szabósegédet reggel az ágyában halva találták. Mivel Tamásinak a halála gyanus volt a rendőrség elrendelte a felboncolását, a mi még a tegnapi nap folyamán végbe is ment. A boncolás kiderítette, hogy Tamási halálát agyszélhűtés okozta.

* **Tettenért tolvaj.** Alman György oleasai lakos, a múlt napokban belfenyér község utcáján megállott szekérével az egyik bolt előtt ő maga pedig be ment a boltba. Mig Alman bent volt a boltban Mokucz Juon egy oda való fiatal ember a szekérről lopni akart és már

több drb ruhaneműt össze is szedett, amidőn azonban elakarta vinni. Alman észrevette és megfogta. A csendőrség Mokuczot letartóztatta.

* **Véres verekedés Kiskohon.** Tonucz Vaszali és Zsula Imre kiskohi lakosok tegnapelőtt a község főutcáján összeverekedtek, a mi közben Tonucz Zsulát egy hasáb fával úgy ütötte föbe, hogy véresen bukott a földre és csak sokáratért magához. Tonuczot letartóztatták. Zsula sebe súlyos, de nem életveszélyes.

* **Megkerült tolvaj.** 1891-ben a helybeli vasuti osztálymérnökség irodájából elloptak 980 frtot. A tettest akkor keresték, de sehol sem lehetett megtalálni. Most a dési ügyészség értesítette a helybeli rendőrséget, hogy elfogtak egy embert, Rácz Andrást, aki több rendbeli lopást be is ismert. A rendőrség utánna nézett a dolognak és kisütötték, hogy Rácz András abban az időben a helybeli vasutnál dolgozott és így nagy a kilátás, hogy a lopást ő követte el. A rendőrség erről értesítette a dési ügyészséget.

* **Ecsedi atelierjéből** Nagyvárad speczilitása az öreg Ecsedy Albert költő-festő, az asóka feltalálója, vasárnap kisorsolta legújabb festményét. A szerencsés nyerő Berkovits Berta, aki a »Péter« név révén jutott a — műremekhez.

* **Bünkrónika.** A megyében az elmúlt napokban a következő bűnesetek fordultak elő: Cséffai György ándécs pusztai lakos, Gyémánt Mihály ottani lakostól 8 frt értékű tepertőt lopott. Cséffai a lopást beismerte, őt pedig feljelentették a nagyszalontai járásbírósnál. Dávid Tógyerné madarasi lakostól Pallér Márton híres csavargó és tolvaj elloptat három libát hat forint értékben. Pallér a lopást nem tagadta. — Jász József belényesi lakos egy drb három frt értékű fát lopott. Jász tagadja ugyan, de a bűnjelt megtalálták nála. — Danka György és Botosek Juon szent mártoni lakosok Kirner Bélánétól néhány szál kolbászt loptak. — Mikula Lázár petrilényi lakos Fischer Jakabtól 12 drb száraz halat lopott. Mikulát feljelentették a helybeli ügyészségnek. — Bugyinka Delinka felső kimpányi lakos Dokle Tesiától 15 m. házi vásznat lopott. A lopott vásznat megtalálták a tettes iskán aki mindezek dacára tagad. — Papp János, Kiss Péter, Tolsztól Tógyer szent-andrást lakosok Olos Janostól három ruczát loptak. A tettesek a lopást beismerték.

A csabai installáció.

— Saját tudósítónktól. —

B-Csaba városa rég volt tanuja oly fényes ünnepeknél, mint a minő impozáns módon folyt le vasárnap jan. 9-én, Nemeskey Andor B-Csaba új plebánosának beigtatása.

Tüntetés számba ment az a vallás különbség nélkül nyilvánított érdeklődés, mely Csaba egész előkelő társadalmát össze hozta az egyébkor is, most meg éppen szűknek bizonyult róm. kath. templomban.

A beigtatás hivatalos aktusát Grócz Béla endródi esperes-plebános végezte. Remek beszéd kíséretében nyújtotta át az új plebánosnak a plebános jogait és köteleit jelképező kulcsokat és evangéliumi könyvet. Szép volt a beszédnek az a része, melyben a csabai plebános helyzetéből kifolyó hazafiui missióról emlékezett meg. »Nem szükséges, ugymond téged erre figyelmeztetni. Elég, ha azt mondom, te kath. pap vagy; annak az egyháznak fia, melynek a magyar állammal való viszonya nem békekötésből keletkezett, mely együtt született a magyar állammal és együtt vérzett«.

Te Deum végével az új plebános mondott sz. beszédet, melyben nagy hatással szólott a lelkipásztornak híveihez való hármass viszonyáról. Mint aki tanítja, lelkorvossa híveinek s közbenjáró közöttük és a minden jók osztója közt. Ennek fejében kéri azt a ragaszkodást, mely a tanítványnak a lelkiüdvösség útján való sikeres előhaladását biztosítja, azt a bizalmat, mely a lelkibetegség biztos gyógyításához elengedhetetlen s azt a szeretetet, mely csak kötele hála a naponként általa bemutatott vértőlküli áldozat, mint legékesebben szóló imádság megbecsülhetetlen hasznaiért. Hogy az üdvös-

ség munkájában való kölcsönös egyesülés, találkozás itt a földön, biztosítsa a túlvilági egyesülést.

A szl. beszédet ünnepélyes mise követte *Kny Antal* esp. pleb., *Bedák Mátyás* kondorosi plebános *Alolitor Tádé*, *Serly Viktor* káplánok segédkezése mellett. Mise után a róm. kath. egyháztanács és isk. szék. küldöttségét fogadta.

Egy óraker 40 terítékű ebéd volt, amelyen részt vettek: *Lukács György* Békésmegye fiatal főispánja, *Grócz Béla* prapost pleb., *Kny Antal* esp. pleb., *Korcu Pál* és *Szeberényi Zsigmond* ág. vall. lelkészek, *Szászkievics ezredes*, *Czédji* őrnagy, *Ferenczy Sándor* ezredvos, *Sztraka György* főszolgabíró, *Seiler Elek* szolgabíró, *Steller Árpád* járásbíró, *Korossy főjegyző*, *Fehér Béla* városi pénztáros, *Kiss László* földbirtokos, *Stefánovics* adótárnok, *Sohár Kálmán* egyh. világi elnöke, *Kozma Gusztáv* csorvási, *Bedák Mátyás* kondorosi lelkészek stb. stb.

A fesztelen hangulat, mely ebéd felett uralkodott maga is meggyőző biznyitka volt annak a megnyugvásnak, mely az új pleb. szemlényben biztosítékát látja a működéséhez fűződő várakozás beváltásának s mely az ebéd alatt pazarul neki eredt tósztokon is kefejezt nyert. A pezsgőnél a házi gazda fiu szeretettel éltette a kath. egyh. büszkeségét, Nagyvárad egyházmegye főpásztorát *Schlauch Lőrinczet*. Éltette továbbá a jelenlevő főispánt és a helyben állomásozó köz. hadsereg parancsnokát *Szászkievics ezredest*.

Altalános figyelem között szólott *Lukács György* főispán. Ő, ugymond, reméli, mert így tanulta megismerni a kath. papot, hogy azt a krisztusi szeretetet, melynek pásztori működését irányítani kell, szolgálatába adja a hazafiságnak s azon nemes türelemnek, mely a különböző vall. felekezetek közt egy városra mindenkor a jótékonyan ható egyetértést biztosítja.

Korcu Pál ev. lelkész bizonyos nemes irigységgel van az új plebános iránt; oly hívek lelkiatyja lett, kiknek minden felekezet hívei felett álló buzgósága lélekemelő. Könnyű lesz, szerető atya lenni azoknak, kik nemes, vallásosan érző gyermeki szívvel közelitnek felé. Élteti a róm. kath. híveket.

Beszélték még *Kny Antal*, *Szászkievics ezredes*, *Korossy* városi főjegyző, *Sztraka György* főszolgabíró, ki az új plebánosban *Csaba* város társadalmának egy vezér oszlopát üdvözli. A kedélyes ebéd késő este ért véget.

IRODALOM.

— **A király egy magyar könyvről.** Sz. mollény Nándor és Liptay Károly szegedi hírlapírókat, a »Magyarország Ezredik Éve« ez. történelmi nagy munka íróit szép kitüntetés érte. Munkájukat, mely az ezredik évi események egyetlen nagyszabású történelmi forrásmunkája, — a király legkegyelmesebben elfogadta, családi hitbizományi könyvtárába elhelyezte s az íróknak legmagasabb köszönetét nyilvánított a hazafias munka felajánlásáért. A nagy munka írói bizonyára a legszebb jutalmukat találják a királyi elismerésében. — A nagy munkát *Willasics Gyula* dr. kultuszminiszter is ajánlotta beszerzésre a hazai iskoláknak s *Budapest fő- és székváros* már be is szerezte az összes községi iskolái részére.

Mátyás király népirodalmi részvénytársaság. E névvel új irodalmi részvénytársaságot alapítanak, dr. *Jókai Mór*, *Pósa Lajos*, *Bárony István*, *Rákosi Viktor*, *Feszty Árpád* és *Jeszzenszky Danó* kir. közjegyző, *Záborszky Gyula* ügyvéd, *Petrovics László* és ifj. *Rauchbauer Károly*. Az új vállalat a jó, népies ponyvairodalmat akarja megteremteni és így kiszorítani az eddigi káros hatású ponyvairodalmat. Így mondja legalább programjában. Elismerésre méltó, szép vállalkozás ez és nem méltányolható eléggé. Mind a mellett nem lesz úttörő ez a részvénytársaság, mert ha kitűzött programját beváltja, akkor ismert nyomok halad, a *Szent-István* nyomdokain. S ha oly annyira sikeresen működik majd,

mint ez, akkor szívből gratulálhat önmagának. — 200,000 korona részvénytőkével indul meg a részvénytársaság. Egy részvény 100 korona névértékű lesz, s 104 korona kibocsátási árban kapható. Előjegyezni január 15-ig lehet *Budapest*, Erzsébet-körút 19.

MULATSÁG.

A kath. kör tánczestélye. A nagyváradai kath. kör két évi fenállása alatt fényesen bizonyította, hogy társadalmi szükségét pótol. A kör termeit tömegesen előkelő közönség látogatja; magasabb nivón álló szórakoztató ünnepélyein a város színe-java szokott megjelenni. Az elmúlt évben rendezett bál fényes erkölcsi és anyagi sikerén felbuzdulva, a most bekövetkezett farsangon szintén rendez a kör fényes tánczestélyt, január hó 26-án, a *Zöldfában*. A rendezés élén *Imrik Gusztáv* ügyvédjelölt áll, a mi elég biztosíték arra, hogy a siker nem marad el. A meghívókat most bocsátják ki s annak szövege a következő:

A »Nagyváradai Katholikus Kör« 1898. évi január hó 26-án könyvtára javára a *Zöldfa* szálló termeiben zárkörű tánczestélyt rendez. Kezdet fél 9 óraker. Személyjegy 3 korona, családjegy 8 korona, melyek a kör helyiségeiben, *Ungár Jenő* és *Fábray István* urak üzletében, továbbá a *Zöldfa*-szálló pénztári szobájában a tánczestély alkalmával válthatók. *Imrik Gusztáv* elnök, *Diószegi Győző* dr. *Stettner János* dr. és *Gyenge Béla* alelnök, *Ifj. Jelinek Ferencz* háznagy, *Schweiger Jenő* jegyző, *Kelemen Kálmán* pénztárnok, *Ifj. Maróczy János* ellenőr, *Adamik János*, *Akantisz Ödön*, *Ifj. Bárdos Ödön*, *Beleznay Antal*, *Beliczay Elek*, *Benkő Ernő*, *Bozóky Kálmán* dr., *Cserey Béla*, *Demetrovits Elek*, *Fábray István*, *Fehér Kálmán*, *Fichtner Gyula*, *Ficzek Emil*, *Ifj. Frankó Endre*, *Géher Lambert* Hollmayer Béla, *Jelinek Géza*, *Juricskay Aurél*, *Kálmár Illés*, *Kolb Géza*, *Küttel Károly*, *Lajkó János*, *Losonczy Géza* dr., *Lukács Imre*, *Medvigy Eugén*, *Medvigy Gábor*, *Medvigy István*, *Mészáros Aladár*, *Mikó Gyula* dr., *Némethy Ferencz*, *Nusz-bek Sándor*, *Oó Dezső*, *Orley Dénes*, *Papp János*, *Pfalcz Kálmán*, *Podhradszky Rezső*, *Rezey Gusztáv*, *Ifj. Rimánóczy Kálmán*, *Rózsa Ambrus*, *Schweiger Endre*, *Serly Jenő*, *Solty Béla*, *Stocker József* dr., *Sziládky Imre*, *Szkalák József*, *Ifj. Szokolay Tamás*, *Vidosits Gyula*, *Wavrek Kálmán* dr.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradai keresk. koroda egylet f. hó 9-én *Janky József* elnöke alatt igen látogatott igazgatósági gyűlést tartott, melyen több fontos ügy intéztetett el. A koroda egylet ez évben éri el fennállásának 30-ik évét, mely alkalom egy ünnepélyes rendkívüli közgyűléssel lesz egybekötve. Az egylet ezen időszaki történetének megírására *Kelen Béla* igazgatósági tag kéretett fel, ki azt egy nagyobb szabású emlékiratba fogja összefoglalni. Igen mélyre ható és alapos megvitatás után elhatározta az igazgatóság, hogy bizottsági tagok kényelmére a vények elkészíthetőségét, két, engedélyt nyújtó gyógyszerárban rendeli el. Végül egyhangú lelkesedéssel csatlakozott az igazgatóság 30 év óta kedvelt kiváló érdemű dr. *Bodor Károly* jubileumi megünnepléséhez és a koroda egylet a jubileumot rendező bizottság ünnepségének keretén belül, még külön feliratban fogja a szeretet főorvost üdvözölni.

A díjnok Egylet közgyűlése. A államok és törvényhatóságok legmostohább közegei a díjnokok. — Dolgoznak amíg tudnak illetve a míg bírják a munkát aztán — ki vannak téve minden segély nélkül előregedve a nyomornak.

A kormány ugyan gondoskodott némileg egy részéről t. i. az állami díjnokokról, de ez édes kegyés és ezt is csak az egyesületbe belépett egyvagy többörült testület hosszas kérése, könyörgése után érték el.

Elérték ugyanis azt, hogy 40 évi szolgálat

után kapnak 300 frt évi nyugdíját az állami díjnokok, a törvényhatóságok azt, hogy »közszöbön áll az államosítás«?

Látván, hogy senki sem gondol velük, önmaguk szervezkedtek saját érdekükben, hogy betegség és szerencsétlenség esetén segélyt nyújthassanak.

Nyújtanak pedig az egylet által betegség esetén hetenként 5 frt betegsegélyt, — orvos és gyógyszer ingyen; önhibán kívüli elbocsátás esetén 3 hóig havi 20 frt vissza nem fizetendő segélyt; szerencsétlenség esetén pedig szintén az egylet által esetről-esetre meghatározandó mennyiségű segélyt; továbbá kamat nélküli kölcsön; elhalálása esetén 100 frt temetkezési jutalékot és mindezt minden egyes tag csak 1 frt tagsági díjat fizet havonként.

Az »Országos Díjnok-egylet és Nyugdíj-intézet nagyváradai Fiók«-ja másfél éve már hogy megalakult, de sajnos, a saját jól felfogott érdeküket nem véve figyelembe, nem sorakoznak annyian az üdvös eszme körül, mint azt el lehetne várni Nagyváradon.

Az egyesület vasárnap évi záró közgyűlést tartotta meg; lefolyása a következő:

Szilasy György elnök a vármegyei tanácstermében 1898. évi január hó 9-én d. u. 3 óraker a tagokat üdvözölve megnyitotta az ülést.

Mindenek előtt hitelesítették az 1897. évi január 26-án megtartott rendkívüli közgyűlés jegyzőkönyvét.

Az elnökség évi jelentéséből kitűnik, miszerint az 1897 év folyamán tartott két rendkívüli és egy diszközgyűlés; továbbá 10 rendes és 3 rendkívüli választmányi ülés.

Betegsegély 4 esetben adatott, összesen 40 frt összegben; rendkívüli vissza nem fizetendő segély egy esetben, 10 frt fizetett ki; végül az évi jelentés sajnálattal emlékezik meg *Lovassy Andor* diszelnök távozásáról.

A számvizsgáló bizottság jelentéséből kitűnőleg befolyt, tagdíjakban 402 frt nyugdíj illetékben 160 frt, korpótlékban 69 frt 60 kr., a fiók-egylet költségeinek fedezésére 15 frt 70 kr.; továbbá a fiok-egylet alaptőkéjét képező s adományból befolyt 50 frt.

Ennek tudomásul vétele után az elnök, tiszársáival valamint a választmány nevében leköszön; mire a közgyűlés által ismét egyhangulag és lelkesedéssel *Szilasy György* választatik meg elnökül.

Szilasy György elnök a bizalmat megköszönve, elfoglalja elnöki székét.

Egyhangulag megválasztott még *Ráth József* alelnöknek, jegyzőül pedig *Fodor Márton*.

Szótöbbséggel választott meg *Fazekas István* pénztárnoknak, *Szilasy Sándor* ellenőrnek; választmányi tagokká: *Jenny Bertalan*, *Szendy Kálmán*, *Kiss László*, *Imre Ferencz*, *Illyés János*, *Papóczy Endre*, *Kovács László* és *Perényi Lipót*, — pótválasztmányi tagokul pedig *Berkovits Kain* és *Schuller Antal* lettek megválasztva.

Több tárgy nem lévén elnök a gyűlést 6 óraker bezárja.

Nem hagyta jóvá a miniszter. A komádi III. kiházasító és temetkezési egylet módosított alapszabálytervezetét nem hagyta jóvá a belügyminiszter, hanem több pótlást rendelt el.

SPORT.

* **Hajtóvadászat.** A nagyváradai I. sz. püspökségi uradalom Nagyszalont a határában levő birtokain tegnapi és ma nagy hajtóvadászatot rendez. A vadászaton *Beóthy László* főispán, *Szunyogh Péter* alispán, *Balázsházy Bertalan*, *Osterlamm Ármán*, *Hanzély István*, *Hoffmann Henrik*, *Nagy Márton*, *Szabadhegyi Géza*, *Baranovits Ágoston*, *Lovassy Ferencz* s a Szalontai intelligenciának java része.

TAVIRATOK.

Porosz tiszték az udvari bálon.

Bécs, január 10. (Saját tud. táv.)

Az itt időző porosz tiszték, akik tegnapi délután tisztelegtek a főhercegeknél, ma

estére hivatalosak az udvari ebédhez és udvari bálhoz, holnapra pedig a német nagykövethez.

Ottó főherceg új főudvarmester.

Budapest, jan. 10. (Saj. tud. táv.) Montenuovo herceg, az ujonnan kinevezett második főudvarmester és Dlauhowesky-Langendorf ujonnan kinevezett titkos tanácsos, Ottó főherceg főudvarmestere, ma délelőtt tették le ünnepélyesen Ő Felsége kezeibe az esküt.

Az Eszterházy-Dreyfuss ügy.

Budapest, jan. 10. (Saját tud. táv.) Ma kezdte meg a haditörvényszék Eszterházy gróf ügyének tárgyalását. A szenzációs bűnpörben 20 tanu lett beidézve, köztük Mathilde Dreyfuss és Scheurer. A hallgatóság között Dreyfuss neje is megjelent mély gyászban. Luxer tábornok elnök rendeletére Eszterházyt bevezették, ki egy sovány, öszülő férfi és feltűnő hideg arczczal állott bírái előtt. A tárgyalás elején Mervieux kormánybiztos zárt ülést kér, de a bíróság ellenzi azt és csak abban az esetben fogja a zárt ülést elrendelni, ha azt a nemzeti védelem parancsolja. Ravary vizsgálóbíró kijelentette, hogy Eszterházy ártatlan és az ellene indított bűnügyet beszüntetni kéri.

Mattyasovszky halála.

Budapest, jan. 10. (Saj. tud. távirata.) *Mattyasovszky* Gyula a lipótvárosi rózsahegy kerület képviselője ma éjjel Budapesten meghalt. *Mattyasovszky* a szabad-elpártinak volt a tagja. A kerületben a néppárt roppant erős, a mult választásnál is csak néhány szavazattal maradt kisebbségben minden erőszakoskodás dacára.

Weyler tábornok újabb vizsgálat alatt.

Budapest, január 10. (Saj. tud. táv.) Barcelonából távirják: Weyler tábornok a hadsereg főparancsnokától lepecsételt levelet kapott. Azt gyanítják, hogy Weyler tábornokot újabb vizsgálat miatt Madridba hívják.

A prágai statárium vége.

Prága, január 10. (Saj. tud. táv.) A »Prager Ztg.« külön kiadása és falragaszok hirdetik, hogy a statáriumot ma reggel 6 órakor felfüggesztették.

Tomaschik meghalt.

Bécs, jan. 10. (Saj. tud. táv.) *Tomaschik* János Adolf egyetemi tanár tegnap este meghalt.

Megegyezés Anglia, Japán és Oroszország között.

Budapest, jan. 10. (Saj. tud. táv.) A »Daily Mail« jelenti Hongkongból, tegnapi kelettel, hogy Anglia, Japán és Orosz-

ország között megegyezés jött létre Koreára vonatkozólag. A megegyezés részletei még nem ismeretesek.

KÖZGAZDASÁG.

Uj gazdasági tudósító. A földmivvelésügyi miniszter *Popovits* Sándor ökrösi gör. keleti lelkészt a beéli járásra állandó gazdasági tudósítónak nevezte ki.

A vészítő kötegyán-hollód helyi érdekű vasut építését a helyi érdekű vasut-társaságtól pályázat útján tíz pályázó közül *Polák* A. mérnök, budapesti vállalkozó kapta meg, a ki kora tavasszal az építést megkezdi s 1899. július havában a vasutat megnyitja. Az új vasut úgy Belényes vidéke, mint Biharvármegye nyugoti részének forgalmát Békésmegyébe fogja terelni.

TÓZSDE.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru buzában az irányzat szilárd volt.

Határidők.

Budapest, jan. 10.

Buza őszre	9.37
Buza tavaszra	12.02
Tengeri	5.37
Rozs őszre	8.77
Zab őszre	6.38

Értéktözsde.

Az irányzat szilárd.

Budapest, jan. 10.

Osztrák hitel	357.30
Magyar hitel	386.75
Allamvasut	345.75
Déli vasut	89.25
Rimamurányi	252.—
Magyar jelzálog	271.—
Magyar leszámítoló	245.75
Villamos vasut	277.50
Salgótarjáni	602.—
Iparbank	101.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi bank	1450.—

Bécs, jan. 10.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	358.75
Magyar hitel	387.75
Allamvasut	346.75

Hivatalos árfolyamok

Budapesti áru- és értéktözsde 1897. január 10-én.

Magyar aranyjáradék 4%	121.—
Magyar koronajáradék	99.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.50
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	129.50

Magyar keleti vasuti államkölcsön 1878-ból	97.25
Magyar földterhermentesítési kölcsön 4%	101.25
Italméltási jog megváltási kölcsön	97.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kölcsön 4%	153.25
Magyar nyeregmény sorjegy-kölcsön	140.—
Tizszaszbályozási és szegedi sorjegy kölcsön	102.25
Osztrák járadék papírban	102.25
Osztrák járadék ezüstben	121.25
Osztrák járadék aranyban	101.25
Osztrák korona járadék	144.50
1860. osztrák államsorsjegyek	947.—
Osztrák magyar bankrészevény	383.80
Magyar hitelhank részevény	356.80
Osztrák hitelintézeti részevény	345.75
Páris vista	951.—
20 márkás arany	587.70 1/2
Német birodalmi márká	120.—
London vista	47.60
Páris vista	117.40
20 márkás arany	14.74

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.



Csődtömeg eladása.

V. b. **Feldheim Ábrahám és társa** nagyvárad kerületi cég csődtömegéhez tartozott és a csődleltár 2—1079, 1081—1105, 1107—1121, 1123—1146 tételei alatt felvett 9981 frt 80 kr beszerzési és 5458 frt 26 kr. becsértékű **fűszer és rövid áruknak** ugy a leltár 1106 t. alatt 800 frt beszerzési és 300 frt becsértékben felvett üzleti felszereléseknek, végül az 1080 t. alatt 280 frt beszerzési és 140 frt becsértékben felvett tüzmentes pénz-szerénynek, összesen tehát **11061 frt 80 kr beszerzési és 5898 frt 26 kr becsértékű** ingóságoknak együttesen zárt ajánlat útján eladását a csődválasztmány elrendelvé, felhívattak a venni szándékozók, hogy **1000 frt** bánompénzzel ellátott zárt ajánlataikat **1898. évi január hó 26-ik** napjának d. u. 5 órájáig **dr. Mihely Lajos** ügyvéd mint a csődválasztmány elnökéhez Nagyváradon, (Kossuth-u. Andrányi-ház) annál inkább adják be, mert későbbi vagy a bánatpénzt nélkülöző ajánlatok el nem fogadtnak.

Vevő a jelenlegi üzlethelyiséget megegyezés esetén 1898. május 1-ig megtarthatja; ellenesetben az árukat 8 nap alatt átvenni és elszállítani köteles. A csődválasztmány az ajánlatok feletti döntés jogát magának fentartja. A vételi illeték vevőt terheli.

A csődleltár alulírott tömeggondnoknál vagy Geleta Géza kir. törvényszéki csődbiztos urnál megtekinthető; az áruaktár pedig az érdeklődőknek jelentkezése esetén **naponként a délelőtti órákban** megsejmlélés céljából rendelkezésre és nyitva áll.

Nagyváradon, 1898. január hó 5. napján.

Mihely Adolf.

ügyvéd, tömeggondnok.

Értesítés

Kádár János fűszer-, bor- és csemege-kereskedéséből.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a Kishid-főnél levő fiók-üzletemet felosztatom.

Ezen üzlet megszüntetésével főczélom lévén összes mélyen tisztelt vevőimet személyes működésemmel és saját felügyeiletem mellett a legpontosabban kiszolgálni, teljes igyekezetem oda fog irányulni, hogy nagyra-becsült megbizóimnak eddig is hálásan tapasztalt bizalmát a jövőben még nagyobb mértékben kiérdemeljem.

Kérem tehát a n. é. közönséget, hogy becses megbizásával engemet a Bémer-téren, Guttman házban levő üzletemben felkeresni méltóztassék.

Ugyanott a teljes üzleti berendezés is eladó.

Kiváló tisztelettel

Kádár János.